

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Dobosi István

Cím:

Budapest kékesfőváros
csendes jubilál

Forrás:

Esti Kis Újság

(Hely)

Bp.

(Idő)

1943. XII. 10.

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Idő

1872/1942

Személy

Budapest székesfőváros csendes jubilál

Hetven éve, hogy Pestet, Budát, Obudát és Margitszigetet egyesítették

Ha a körülöttünk dúló, rettenetesen gigantikus világégés nem kényszerítené hallgatásra a szíveket és ajkakat, a mi szépséges Budapest székesfővárosunk most meggyújtaná az örömtüzeket és mind a négy világtáj felé fordulva, harsogva és örömmujongva ünnepelhetné egyesítésének jubileumát.

Igen, mert most hetven éve annak, hogy Pest és Buda szabad királyi városokat, Obuda mezővárost és a Margitszigetet egy nagy fővárossá egyesítették. Az egyesítést kimondó 1872:XXXVI. törvénycikk végrehajtásának nagy munkájához egy teljes év kellett, amíg 1873 decemberére véglegesen be lehetett fejezni az egyesítés adminisztratív munkáját.

Hogy pedig mennyi harc, mennyi reményteljes küzdés, mennyi vetélkedés és politikai kortézia előzte meg ezt a befejező dátumot, arról egy egész külön kötetet lehetne írni. Mindenekelőtt megtudnánk belőle, hogy Batthyány és Kossuth kormányára már 1848-ban törvényt alkotott a két nagy testvérváros egyesítéséről.

Ennek végrehajtását azonban a szabadságharc leveretése után ráncszakadt abszolutisztikus uralom lehetetlenné tette. És csak a 67-es kiegyezés után kerülhetett újra napirendre az egyesítés gondolata.

Az egykori leírások szerint 1873 októberében az egyesítésről szóló törvény végrehajtásának munkálatai már annyira előrehaladtak, hogy napirendre lehetett tűzni az egyesített városok főpolgármesterének megválasztását. Ezt megelőzte Budapest új címerének és lobogójának ő felsége, I. Ferenc József király által történt jóváhagyása. Az új pecsétnek ez a felírása: „Budapest Fővárosa 1873.“ A város lobogói selyemből készültek és a színük: vörös, sárga kék. A királyi leiratban benne van, hogy a városok régi zászlói a Nemzeti Múzeumnak adandók át megőrzés végett.

Ráth Károly főpolgármester programja

A főpolgármesteri díszes méltósága való jelölést óriási kortézia

előzte meg úgy Budán, mint Pesten. Legnagyobb esélye volt az állásra Ráth Károly törvényszéki bírónak akivel egyik oldalról azonban idegenkedéssel fogadtak. Az ellenzéki hangulatot Jókai „Honderű“ című lapja szitotta. Egyik cikkében Ráth Károlyt udvarias, de határozott formában arra szólította fel, hogy térjen vissza a bírói pulpitusra és a főpolgármesteri állást engedje át kipróbáltabb egyénnek. Titkos szavazás útján azonban Ráth Károlyt egyetlen szavazat híján egyhangúlag sikerült polgármesterré választani.

Az egyesített város főpolgármesterének beiktatása október 28-án ment végbe a pesti Vigadóban. A főpolgármesteri közgyűlés keretében. Egykori lapok így írták le a fényes történelmi aktus külsőségeit: „Havas Ignác miniszteri biztos a városházáról fényes díszmagyarban, négyesfogaton és handérium kíséretében, a város zászlajának elővittele mellett a Vigadóba indul a közgyűlés megnyitása végett. A városháza és a Vigadó épülete körül a közön-

Bu. seg'ezrei helyezkednek el, kíváncsi érdeklődéssel várva az ünnepélyes beiktatás részleteiről szóló híreket.“

Bent a Vigadó dísztermében a miniszteri biztos és Barna főjegyző üdvözlése után Ráth Károly főpolgármester egyórás programbeszédet mondott. Minden törekvését oda fogja irányítani, hogy „az egyesített főváros oly központját képezze szeretett hazánknak, melyben tudomány és művészet, ipar és kereskedelem, polgári és politikai erény, valamint minden jó és hasznos törekvés egyaránt honosuljon“. Biztos reményt, biztos kilátást lát arra nézve, hogy „Magyarország fővárosa, Budapest mielőbb a világvárosok sorába emelkedjék“.

November 3-án sor került az egyesített főváros polgármesterének megválasztására is. Erre a tisztségre négy jelölt közül Kamermayer Károlyt választották meg 297 szavazattal, csaknem egyhangúlag.

Kamermayer polgármester a közgyűlés színe előtt legfőbb törekvésének mondotta „minden erejével odahatni, hogy ez az újonnan alakuló főváros nemcsak számárynyánál, de szellemi és anyagi kincséinél fogva is a centrumállamok fővárosai között méltó helyet foglalhasson el.“

Megindul a főváros fejlődése

Hogy pedig a főpolgármesteri és polgármesteri programok *nem maradtak pusztá szólások*, azt a később következett évtizedek bebizonyították. Az egyesítés esztendejében *Budának és Óbudának mind-össze 70.000, Pestnek alig 200.000 lakosa volt*. A főváros mérföldes csizmákban haladó fejlődése 1880-ban már 400.000 lakost mutatott ki.

Az egyesítés külsőségeinek ünnepléses megnyilatkozásait a *november 17-én* megtartott közgyűléssel fejezték be, hogy *azután annál nagyobb erővel megindulhasson a hét-köznapok munkája*.

A történelmi események sorrendjébe tartozik még, hogy 1892-ben *I. Ferenc József király megkoszorúzásának 25 éves jubileumára megengedte, hogy Budapest főváros a székesfőváros címet használhassa*. Ez a királyi ténykedés tulajdonképpen jogvisszaadás volt, mert *I. Lipót király 1703-ban* az akkori Buda fővárosnak már adományozta a székesfőváros használatának jogát.

Szép fővárosunk lakossága szívében hálás emlékezéssel gondol vissza ezekre *a hetven év előtti időkre és kegyelettel őrzi emlékét azoknak a férfiaknak, akik példaadó és fáradtságot nem ismerő munkájukkal lehetővé tették. Budapest székesfővárosnak világvárossá történt fejlődését*.

Dobozi István